

Dosarul nr. 2ra-251/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Centru (jud. D. Sușchevici)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Buhnaci, A. Malîi, V. Sîrbu)

ÎNCHEIERE

31 martie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Dumitru Mardari
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de Stepan Moșneaga, reprezentat de avocatul Dumitru Cazacu și Ministerul Justiției al Republicii Moldova

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Stepan Moșneaga, reprezentat de avocatul Dumitru Cazacu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral

împotriva deciziei din 23 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Stepan Moșneaga, casată integral hotărârea din 12 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru și pronunțată o hotărâre nouă, prin care acțiunea a fost admisă parțial

constată:

La 20 decembrie 2019, Stepan Moșneaga, reprezentat de avocatul Dumitru Cazacu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii a invocat că la 14 iulie 2016, de către Procuratura raionului Strășeni în privința sa a fost pornită cauza penală de învinuire a lui potrivit prevederilor art. 174 alin. (1) Cod penal.

Prin sentința din 6 decembrie 2017 a Judecătoriei Strășeni, procesul penal a fost încetat pe motivul nulității ordonanței Procurorului General din 12 octombrie 2016 de reluare a urmăririi penale și nulității tuturor acțiunilor de urmărire penală efectuate ulterior emiterii ordonanței Procurorului General cu revocarea măsurii preventive.

Prin decizia din 8 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins ca nefondat apelul procurorului în Procuratura raionului Strășeni.

Prin decizia din 1 august 2018 a Curții Supreme de Justiție, a fost declarat inadmisibil recursul ordinar înaintat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău împotriva deciziei din 8 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău.

A comunicat reclamantul că pe parcursul urmăririi penale și judecării cauzei în fond, s-a aflat în stare de arest, or potrivit procesului-verbal de reținere, a fost reținut la 27 februarie 2017 și eliberat odată cu pronunțarea sentinței și revocarea măsurii preventive la 6 decembrie 2017.

Astfel, a considerat că i-au fost lezate drepturile lui și anume dreptul la libertate și siguranță (art. 5 din CEDO), prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală și prin încheierile de aplicare și prelungire a măsurii preventive, a fost privat de libertate pe parcursul aproximativ a 10 luni, fapt inadmisibil într-un stat de drept.

Totodată, pe parcursul detenției sale ilegale, a avut parte de rele tratamente din partea celorlalți deținuți, cât și a organelor statului, or dânsul de nenumărate ori a înaintat plângeri către administrația Penitenciarului nr. 13, însă acestea au fost respinse, ba mai mult chiar și Procuratura mun. Chișinău oficiul Centru, la 27 noiembrie 2017, a refuzat în pornirea urmăririi penale.

A evidențiat că din cauza tratamentului pe care l-a avut asupra sa, starea sănătății s-a înrăutățit considerabil.

Potrivit extrasului din fișa medicală de ambulator, dânsul se află la evidență medicală cu diagnosticul XXXXX.

În perioada detenției sale ilegale, a fost diagnosticat cu următoarele boli: la 5 iunie 2017 – XXXXX, la 23 iunie 2017 - 7 iulie 2017 – XXXXX, la 17 octombrie 2017 – XXXXX, la 20 octombrie 2017 – XXXXX, la 6 februarie 2018 - 18 februarie 2018 – XXXXX.

A precizat că prejudiciul moral suferit îl apreciază în sumă de 500 000 de lei și derivă din perioada de timp în care a fost lipsit de libertate și de învinuirea gravă ce i-a fost adusă de către organele de urmărire penală și din relele tratamente ce le-a suportat.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 5, 16, 22, 166, 167 CPC, art. 2036, 2037 Cod civil, Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

A solicitat admiterea acțiunii, încasarea prejudiciului moral din contul pârâtului în beneficiul lui în mărime de 500 000 de lei.

Prin hotărârea din 12 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, a fost respinsă acțiunea ca fiind neîntemeiată.

În susținerea soluției emise, prima instanță a reținut că, odată ce în privința reclamantului a fost emisă o sentință de încetare pe motivul nulității ordonanței Procurorului General din 12 octombrie 2016 de reluare a urmăririi penale și nulității tuturor acțiunilor de urmărire penală efectuate ulterior emiterii ordonanței Procurorului General cu revocarea măsurii preventive - arestul preventiv, fiind menținută de instanțele de judecată ierarhic superioare, este evident că Stepan Moșneaga nu este în drept de a pretinde repararea prejudiciului cauzat privind

acțiunile organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Prima instanță a menționat că pretențiile reclamantului sunt neîntemeiate, în condițiile în care ultimul nu a fost tras la răspundere penală și nici nu i-a fost acordat statutul de condamnat, fiind doar în calitate de învinuit de comiterea unei infracțiuni în baza probelor acumulate în cadrul urmăririi penale, or în privința acestuia nici nu a fost emisă o sentință definitivă de condamnare.

Totodată, prima instanță a constatat că în privința lui Stepan Moșneaga nu a fost emisă o sentință de achitare, motive din care acesta nu poate pretinde la repararea prejudiciului cauzat, or existența încheierii privind aplicarea măsurii preventive în privința reclamantului nu denotă faptul că organul de urmărire penală sau instanța de judecată au admis careva acțiuni ilicite, deoarece aplicarea acestei măsuri este necesară într-o societate democratică și acest scop este proporțional anumitor restricții care pot avea loc în cadrul desfășurării lor.

Prin decizia din 23 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Stepan Moșneaga, casată integral hotărârea din 12 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru și pronunțată o hotărâre nouă, prin care acțiunea a fost admisă parțial.

A fost încasată din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Stepan Moșneaga cu titlu de prejudiciu moral suma de 100 000 de lei.

Întru consolidarea soluției adoptate, instanța de apel a constatat că, fiind declarată nulitatea ordonanței de reluare a urmăririi penale din 12 octombrie 2016, în privința lui Stepan Moșneaga a rămas în vigoare ordonanța procurorului din 19 august 2016 de clasare a procesului penal, pe motiv că nu a fost constatat faptul infracțiunii.

Astfel, instanța de apel a reținut că temeiul în baza căruia a fost clasată cauza penală în privința lui Stepan Moșneaga este prevăzut la art. 275 pct. (1) CPP și reprezintă un temei de reabilitare prin prisma art. 284 CPP și în temeiul art. 6 lit. b) din Legea nr. 1545-XII din 25 februarie 1998, ultimul este în drept de a-i fi reparat prejudiciul.

Prin urmare, instanța de apel a considerat că în speță urmează a fi aplicate prevederile Legii nr. 1545-XII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Instanța de apel, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale cauzate, starea de stres și retrăirile suportate de către apelant, provocate prin reluarea ilegală a urmăririi penale în privința sa și prin plasarea sa în arest preventiv pe parcursul a 10 luni, a ajuns la concluzia că suma în mărime de 100 000 de lei corespunde cu caracterul și gravitatea suferințelor psihice suportate de Stepan Moșneaga, din care considerente, urmează a fi încasată din bugetul de stat, gestionat de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Stepan Moșneaga suma de 100 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, în rest, pretenția este neîntemeiată.

La 30 octombrie 2020, Stepan Moșneaga, reprezentat de avocatul Dumitru Cazacu a declarat recurs împotriva deciziei din 23 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia recurată în partea stabilirii mărimii prejudiciului moral, deoarece instanța de apel nu a ținut cont de toate circumstanțele enunțate în cererea de chemare în judecată, cât și în cererea de apel.

A reiterat că pe parcursul urmăririi penale și judecării cauzei în fond, dânsul s-a aflat în stare de arest, or potrivit procesului-verbal de reținere, a fost reținut la 27 februarie 2017 și eliberat odată cu pronunțarea sentinței și revocarea măsurii preventive la 6 decembrie 2017.

La aprecierea prejudiciului moral se ține cont de caracterul individual al fiecărei cauze, iar aceasta se face în raport cu criteriile de apreciere, cum este complexitatea cauzei, durata neexecutării, comportamentul părților etc. Totodată la aprecierea prejudiciului moral, se ia obligatoriu în considerație principiul general al echității și suma nu trebuie să fie vădit disproporționată cu sumele acordate de CEDO în spețele similare.

Așadar, a solicitat și a fost constatată violarea art. 5 din CEDO.

Totodată, a fost solicitată constatarea violării art. 3 din CEDO, însă atât prima instanță, cât și instanța de apel au negat solicitările lui, interpretând eronat legea în coraport cu circumstanțele cauzei probate prin înscrisuri incontestabile.

Or, pe parcursul detenției sale ilegale, a avut parte de rele tratamente din partea celorlalți deținuți, cât și a organelor statului, considerente din care a înaintat plângeri către administrația Penitenciarului nr. 13, însă acestea au fost respinse, la fel și Procuratura Chișinău oficiul Centru la 27 noiembrie 2017, a refuzat în pornirea urmăririi penale.

A remarcat că starea lui de sănătate s-a înrăutățit anume în perioada aflării sale în stare de arest potrivit înscrisurilor anexate la dosar.

A considerat că prejudiciul moral pe care îl solicită în prezenta cauză în sumă de 500 000 de lei derivă din perioada de timp în care dânsul a fost lipsit de libertate și de învinuirea gravă ce i-a fost adusă de către organele de urmărire penală și din relele tratamente ce le-a suportat.

La 18 decembrie 2020, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 23 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În susținerea recursului a invocat că pretențiile lui Stepan Moșneaga sunt neîntemeiate, în condițiile în care ultimul nu a fost tras la răspundere penală și nici nu i-a fost acordat statutul de condamnat, în privința acestuia nici nu a fost emisă o sentință definitivă de condamnare.

A menționat că intimatul, fiind supus urmăririi penale (un control de profil), în rezultatul acțiunilor întreprinse de către organele de urmărire penală, a fost constat că acesta nu este pasibil de tragere la răspundere penală sau judecării din motivul că în acțiunile acestuia nu sunt întrunite cumulativ elementele constitutive

ale infracțiunii imputate, fapt care exclude temeinicia pretenției lui Stepan Moșneaga precum că ar fi fost tras la răspundere penală în sensul art. 50 Cod penal.

Astfel, acțiunile organului de urmărire penală nu pot fi tratate drept ilicite atât în sensul Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, cât și în spiritual legii procesual penale.

La fel, a evidențiat recurentul că, coroborând prevederile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 cu circumstanțele de fapt și drept ale cauzei, pretențiile sunt neîntemeiate, în condițiile în care la caz nu sunt întrunite prevederile art. 3 alin. (1) din legea menționată.

Așadar, pentru a fi în prezența unei acțiuni civile întemeiate nu este suficient de a fi întrunite doar prevederile art. 6 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, dar și prevederile art. 3 alin. (1) din aceeași lege.

A mai notat că intimatul nu a prezentat probe justificative care ar demonstra prezența unor suferințe cauzate, or toate argumentele invocate întru motivarea pretenției de încasare a prejudiciului moral poartă un caracter declarativ, formal, fără a dispune de careva suport probatoriu și legal.

La 14 ianuarie 2021, în adresa lui Stepan Moșneaga, Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Procuraturii Generale a Republicii Moldova au fost expediate copiile cererilor de recurs depuse de Stepan Moșneaga și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 140), fiind recepționate de către destinatari la 20 ianuarie 2021, ceea ce se atestă prin avizele de recepție anexate la actele cauzei (f. d. 146-148).

Până la data stabilită pentru examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursurilor, în adresa Curții Supreme de Justiție nu au parvenit referințe prin care intimații să-și expună poziția față de temeiurile recursurilor.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată la 17 octombrie 2020 la adresa electronică a Ministerului Justiției al Republicii Moldova și a reprezentantului lui Stepan Moșneaga, avocatul Dumitru Cazacu, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică anexat la actele cauzei (f. d. 119).

Astfel, se constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursurile la 30 octombrie 2020 și respectiv, la 18 decembrie 2020 în termenul legal.

Examinând temeiurile recursurilor declarate de Stepan Moșneaga, reprezentat de avocatul Dumitru Cazacu și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile drept inadmisibile din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Stepan Moșneaga, reprezentat de avocatul Dumitru Cazacu și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, argumentele invocate în recursurile declarate se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII CPC, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) CPC, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 CPC, însă, din recursurile declarate nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza

Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursurile declarate de Stepan Moșneaga, reprezentat de avocatul Dumitru Cazacu și Ministerul Justiției al Republicii Moldova urmează a fi considerate ca inadmisibile.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Stepan Moșneaga, reprezentat de avocatul Dumitru Cazacu și Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Dumitru Mardari

Mariana Pitic